

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

JESENSKI IZPITNI ROK

SLOVENŠČINA KOT DRUGI JEZIK

Izpitna pola 1

Razčlemba neumetnostnega besedila

Sreda, 31. avgust 2011 / 60 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.

Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca.

Priloga z neumetnostnim besedilom je na perforiranem listu, ki ga kandidat pazljivo iztrga.

POKLICNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite oziroma vpišite svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca.

Izpitna pola vsebuje 20 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom in jih vpisujte v izpitno polo v za to predvideni prostor. Pišite čitljivo, vendar ne samo z velikimi tiskanimi črkami. Pri nalogah izbirnega tipa izberite samo eno rešitev, če v navodilu ni določeno drugače. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev napišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z nič (0) točkami. Pazite na slovnično in pravopisno pravilnost odgovorov.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 3 prazne.

Priloga k izpitni poli 1

Roman Starman, vodnik reševalnega psa

Naš največji sovražnik je čas

Roman Starman, vodnik reševalnega psa, in njegova psička Kana sta eden najbolj poznanih parov na Primorskem. Lani sta se zaradi Kaninega naslova svetovne prvakinja v iskanju pogrešanih ljudi uvrstila v najožji krog za izbor osebnosti Primorske. Letos je bila sedemletna labradorka Kana druga na svetu. Ob katastrofalnem potresu konec septembra na Sumatri sta sodelovala pri reševanju izpod ruševin.

Kako spoznaš sposobnost psa za šolanje iskalca pogrešanih?

Predvsem je pomembno, da pes nima prirojenih hib, kot so streloplašnost, strah pred višino, agresivnost in plahost. Večina psov brez teh hib se da uspešno izšolati.

Katere pasme so najbolj priljubljene?

V Sloveniji so moderni prinašalci, v zadnjem času tudi avstralski ovčarji in mejni škotski ovčarji. V svetu pa so »mercedesi« med reševalnimi psi belgijski ovčarji.

Kdaj ste pri Kani opazili njeno nadarjenost?

Že kot mladiček je bila neutrudna pri delu. Prav videlo se je, kako uživa. Seveda sva imela tudi nekaj kriznih obdobij, a sva jih uspešno prestala. Ko sva pri njenih dveh letih opravila potrebne izpite in se začela kosati s konkurenco v Sloveniji in Evropi, sem vedel, da imava dobre možnosti. Oba sva potrebovala le še delo in izkušnje.

Koliko let je potrebnih, da se pes izuri za odkrivanje pogrešanih pod ruševinami, snegom, v jamah?

V dveh letih mora opraviti vse potrebne izpite. Takrat je večinoma tudi že odrasel in postane operativen. Mnogi psi so sposobni dobro delati že med šolanjem, vendar lahko tako odgovorno delo zaupamo samo zrelemu in dobro izšolanemu timu vodnika in psa. Pomislite, kako usodno je lahko, če pes ne nakaže ponesrečenca.

Ali je razlika med vajo in pravim reševanjem velika?

Ko pes na vaji najde »ponesrečenca«, je nagrajen, in to ga motivira za nadaljnje delo. V resnični akciji pa mora delati tudi ves dan brez nagrade in potrditve. Precej je odvisno tudi od vodnika in drugih prisotnih, ki so v stresu. Vedenje ljudi je drugačno kot na treningu in pes seveda to čuti. Na Sumatri je Kana svoje delo opravila brezhibno.

Kako pomembna je pri reševalnih akcijah organiziranost?

Pomembno je, da smo na kraju samozadostni: imeti moramo svojo hrano, pijačo, šotore, stranišča, tuše ... Ko pridemo reševat, ne smemo biti nikomur v breme, ampak moramo mi pomagati drugim. Naš največji sovražnik je čas. Pozneje kot pridemo na kraj, manjša je možnost za uspešno reševanje.

Akcija, ki vam je posebej ostala v spominu?

O iskalnih akcijah je težko govoriti, ker pogrešane ljudi pogosto najdemo mrtve. Nikoli ne bom pozabil iskalne akcije na pobočju Nanosa, kjer je 20 reševalcev tri dni iskalo pogrešanca. Planoto smo prečesali po dolgem in počez. Pogrešana oseba se je čez nekaj dni sama vrnila domov. Sploh se ni izgubila, ampak se je le malo skrila. Zelo neodgovorno.

Besedilo in foto: Črt Butul

(Prirejeno po: Dobro jutro, 25. 10. 2009.)

Prazna stran

Pozorno preberite izhodiščno besedilo in rešite naloge.

1. Preberite trditve o izhodiščnem besedilu in označite tri (3) pravilne, tako da v ustrezna okenca vpišete znak X.

- Izhodiščno besedilo je namenjeno bralcem revije Kana.
- Besedilo je bilo objavljeno jeseni 2009.
- Črt Butul je avtor nebesednega spremljevalca izhodiščnega besedila.
- Naslov besedila je Roman Starman, vodnik reševalnega psa.
- Izhodiščno besedilo ima podnaslov.
- V besedilu je sedem pogovornih menjav.
- V besedilu je uporabljena samo ena vrsta tiska.

(3 točke)

2. V povedi podčrtajte trditvi, ki veljata za izhodiščno besedilo.

Izhodiščno besedilo je

enogovorno/publicistično/prvotno govorjeno/obveščevalno/zagotavljalno.

(1 točka)

3. Izhodiščno besedilo je intervju. Poimenujte vlogi obeh udeležencev tega pogovora.

V pogovoru sta sodelovala Črt Butul kot _____ in vodnik reševalnega psa kot _____.

(2 točki)

4. O čem sta se pogovarjala Črt Butul in Roman Starman? Obkrožite črke pred tremi (3) pravilnimi odgovori.

- a) O reševanju pogrešanih ljudi z reševalnimi psi.
- b) O dresiranju domačih ljubljencev v pasji šoli.
- c) O vzgoji in uspehih psice Kane.
- č) O vedenju vodnikov na treningih.
- d) O šolanju reševalnih psov.
- e) O tekmovanju reševalnih psov na svetovnem prvenstvu.

(3 točke)

5. Poimenujte vrsto intervjuja in utemeljite svojo izbiro, tako da podčrtate pravilni možnosti ob poševnicah.

Roman Starman pripoveduje predvsem o sebi in o svojem življenju/o reševalnih psih in o reševanju pogrešanih, zato je to osebnostni/tematski intervju.

(2 točki)

6. S katerim prevladujočim namenom je avtor napisal izhodiščno besedilo?

Avtor je napisal besedilo predvsem zato,

- a) da bi bralcem predstavil vodnika reševalnega psa in njegovo delo.
- b) da bi se bralci odločili za šolanje reševalnega psa.
- c) da bi bralci izvedeli vse o reševalnih akcijah v naravnih nesrečah.
- č) da bi pri bralcih vzbudil občutek varnosti v primeru potresov in drugih nesreč.
- d) da bi bralce pozval k odgovornosti pri hoji v hribe.
- e) da bi bralci izvedeli vse o življenju njegovega sogovornika.

(1 točka)

7. Dopolnite povedi, tako da odgovorite na vprašanja o naslovu izhodiščnega besedila.

Besede iz naslova *Naš največji sovražnik je čas* izreče _____ v
(Kdo?)

odgovoru na _____ vprašanje. Pri tem uporabi svojilni zaimsek *naš*,
(Katero po vrsti?)

ki se nanaša na _____.
(Koga?)

(2 točki)

8. Še enkrat preberite vprašanja v izhodiščnem besedilu, nato rešite nalogi.

A Na katero vprašanje bi Roman Starman lahko odgovoril samo z DA ali NE? Številko vprašanja napišite na črto.

Številka vprašanja: _____

B Preoblikujte zadnje vprašanje, tako da se bo začelo z vprašalnico. Novo vprašalno poved napišite na črto.

_____ (3 točke)

9. Obkrožite DA, če je trditev v skladu z izhodiščnim besedilom, ali NE, če ni.

Uspešen reševalni pes mora biti agresiven.	DA	NE
Kana je pri šestih letih postala svetovna prvakinja v iskanju pogrešanih ljudi.	DA	NE
Kana je že od malih nog zelo delovna.	DA	NE
Kana in njen vodnik sta sredi poletja 2009 sodelovala pri reševanju na Sumatri.	DA	NE
Reševalni pes čuti, kdaj sodeluje v resnični akciji in kdaj gre samo za vajo.	DA	NE
Najboljši reševalni psi lahko s svojimi vodniki že med šolanjem sodelujejo v pravih reševalnih akcijah.	DA	NE
Domačini iz prizadetih krajev morajo poskrbeti za hrano in prenočevanje tujih reševalcev.	DA	NE

(4 točke)

10. Naštejte pet pasem reševalnih psov, omenjenih v izhodiščnem besedilu.

(2 točki)

11. Preberite slovarski sestavek in rešite naloge.

pēs' psà m živ. (ə ä) lajež ~a; lovski, službeni ~; poud.: biti lačen kot ~ |zelo|; vdan kot ~ |zelo, brezpogojno|; gledati se kot ~ in mačka |sovražiti se|; ozmerjati koga kot ~a |zelo, neusmiljeno|; Preskrba je na ~u |zelo slaba|; člov., nizk. |hudobnež, nasilnež|; zmer. Prekleti ~ **psíca** -e ž (í) ~ z mladiči; člov., nizk. |hudobnica, nasilnica| **psíčin** -a -o (î)

A Podčrtajte pravilno možnost ob poševnicah.

Slovarski sestavek je iz Slovarja slovenskega knjižnega jezika/Slovenskega pravopisa. V njem je razložen/ni razložen pomen besede *pes*.

B Obkrožite črke pred tremi (3) pravilnimi trditvami.

Beseda *pes*:

- a) je samostalniška beseda.
- b) se lahko uporablja samo v ednini.
- c) ima več zlogov.
- č) ima v rodilniku obliko psa.
- d) je slogovno zaznamovana, kadar z njo poimenujemo človeka.

C Smiselno dopolnite povedi, tako da uporabite ustrezna primera iz slovarskega sestavka.

Kljub napornemu delu reševalec danes ni še nič jedel,

zato _____.

V bližnji trgovini najbrž spet nimajo kakovostne hrane za živali,

saj _____.

(6 točk)

12. Iz besed v oklepajih tvorite pridevnike in jih v pravilni obliki napišite na črte.

_____ (Lani) naslov svetovne prvakinja in _____ (letos)
 drugo mesto uvrščata Kano med najuspešnejše reševalne pse na Slovenskem. Tako dobro šolan
 in _____ (izkušnja) pes je neprecenljive vrednosti pri iskanju pogrešanih oseb.
 To se je izkazalo tudi v akciji po _____ (september) potresu na Sumatri.

(3 točke)

13. Zanimajte glagola v povedih. Novi povedi napišite na črti.

Uspešen reševalni pes mora biti agresiven.

Vsak pes ima dobre možnosti za uspešno reševanje.

(3 točke)

14. Namesto podčrtanega dela povedi uporabite sopomenski izraz in z njim dopolnite spodnjo poved.

Ko sva pri njenih dveh letih opravila potrebne izpite in se začela kosati s konkurenco v Sloveniji in Evropi, sem vedel, da imava dobre možnosti.

Ko sva pri njenih dveh letih opravila potrebne izpite in _____
 s konkurenco v Sloveniji in Evropi, sem vedel, da imava dobre možnosti.

(1 točka)

15. Preberite izpisano poved. V vsaki vrstici na črto napišite vprašalnico, tako da bo odgovor smiseln. Nato poimenujte stavčni člen, po katerem ste se vprašali.

Na Sumatri je Kana svoje delo opravila brežhibno.

_____ je opravil? Kana. Stavčni člen: _____

_____ je opravila? Svoje delo. Stavčni člen: _____

_____ je opravila? Brežhibno. Stavčni člen: _____

_____ je opravila? Na Sumatri. Stavčni člen: _____

(4 točke)

16. Glagol v izpisani povedi postavite v sedanjik. Novo poved napišite na črto.

Oba sva potrebovala le še delo in izkušnje.

(2 točki)

17. Preberite poved in obkrožite črko pred ustrezno sopomensko povedjo.

O iskalnih akcijah je težko govoriti, ker pogrešane ljudi pogosto najdemo mrtve.

Sopomenska poved:

- a) Pogrešane ljudi pogosto najdemo mrtve, saj je o iskalnih akcijah težko govoriti.
- b) O iskalnih akcijah je pogosto težko govoriti, torej pogrešane ljudi najdemo mrtve.
- c) Pogrešane ljudi pogosto najdemo mrtve, ampak o iskalnih akcijah je težko govoriti.
- d) Pogrešane ljudi pogosto najdemo mrtve, zato je o iskalnih akcijah težko govoriti.
- e) Čeprav je o iskalnih akcijah težko govoriti, pogrešane ljudi pogosto najdemo mrtve.

(1 točka)

18. Ponazorite in pojasnite rabo narekovaja v izpisanih povedih.

A Dopolnite poved, tako da namesto besede v narekovaju uporabite ustrezen sopomenski izraz.

V svetu pa so »mercedesi« med reševalnimi psi belgijski ovčarji.

V svetu pa so _____ med reševalnimi psi belgijski ovčarji.

B V povedi pojasnite, zakaj je beseda ponesrečenec v narekovaju.

Ko pes na vaji najde »ponesrečenca«, je nagrajen, in to ga motivira za nadaljnje delo.

(3 točke)

19. Podčrtane besede zapišite z rabo števč. Pazite na pravopisno pravilnost.

Letos je bila sedemletna labradorka Kana druga na svetu.

Ko sva pri njenih dveh letih opravila potrebne izpite, sem vedel, da imava dobre možnosti.

Zapis besed s črkami	Zapis besed z rabo števč
sedemletna	
druga	
dveh	

(2 točki)

20. Napišite javno obvestilo.

Predstavljajte si, da ste Maria/Mario Burini, tajnik/-ica Kinološkega društva Burja, ki prireja osnovni tečaj šolanja psov. V imenu društva napišite javno obvestilo. To naj vsebuje naslednje podatke: komu je tečaj namenjen, kdaj se bo začel, kje in kdaj bo potekal, koliko časa bo trajal. Navedite tudi, kaj se bosta pes in njegov lastnik naučila na osnovnem tečaju. Ne pozabite omeniti načina prijave in plačila. Druge potrebne podatke si izmislite sami. Pišite na naslednjo stran.

(12 točk)

Prazna stran

Prazna stran